

Bureau Veldkamp

De Rikking 46
8332 CG Steenwijk

tel: 0521 517440
mob: 06 30657824
email: veldkamp16@zonnet.nl
website: www.bureauveldkamp.nl

Theo Duteweerd
Heesweg 63
8106 RD Raalte

Steenwijk, 31 augustus 2011, aangepast 24 oktober 2011

Onderwerp: Flora- en Faunatoetsing in verband met de afbraak van een complex varkensstallen en een schuur aan de Heesweg 63 te Raalte en de nieuwbouw van een woning op die locatie.

Om te bezien of bij de sloop van een complex varkensstallen en de bouw van een nieuwe woning aan de Heesweg 63 te Raalte voldaan wordt aan de eisen die de Flora- en Faunawet (FF-wet) stelt, heeft ondergetekende, op verzoek van Vincent van 't Erve van VantErve Advies, de locatie op 5 augustus 2011 bezocht om een quickscan uit te voeren.

1

Inleiding

Het gaat hier om een rood voor rood project, waarbij bedrijfsgebouwen gesloopt zullen worden en een woning terug gebouwd zal worden. Het gaat om een voormalige varkenshouderij met een aantal vervallen stallen. Deze zullen grotendeels gesloopt worden evenals een schuur. De woning moet verrijzen op een perceel dat nu als weiland in gebruik is (afb. 1). Hier zouden organismen kunnen huizen die genoemd worden in de FF-wet. De af te breken varkensstallen zullen omgezet worden in grasland. Er zal dus netto sprake zijn van een afname van de verstening ter plekke.

In stallen en schuren kunnen diverse organismen huizen waaronder soorten die genoemd worden in de FF-wet. Men kan hierbij onder meer denken aan marters, vleermuizen, kerkuilen, steenuilen, holenduiven, boerenzwaluwen, witte kwikstaarten, kauwen, ringmussen en huismussen. Als er habitat voor in de FF-wet genoemde soorten verloren gaat, kan geëist worden dat er compenserende maatregelen getroffen worden. Conventionele varkenshouderijen zijn in principe gesloten systemen. In het onderhavige geval liggen de zaken anders: het af te breken complex (afb. 2) heeft diverse openingen, dus dieren kunnen zich in principe toegang verschaffen tot de af te breken opstallen. De stallen zijn geruime tijd niet meer in gebruik en hebben daarmee voor organismen die bijvoorbeeld af komen op aanwezige voeders weinig aantrekkingskracht.

Afbeelding 1. De te realiseren situatie.

Afbeelding 2. De bestaande situatie (bron Google Earth). Geel omkaderd de af te breken stallen.

Methode

Het grasland waarop de nieuwe woning gebouwd zal worden werd bekeken op het voorkomen van met name in de FF-wet genoemde planten. Het gaat om een betrekkelijk klein perceel, in een besloten landschap. Voor broedvogels is het perceel daarom in potentie van weinig belang. Ook werd gelet op het voorkomen van mollen en veldmuizen, zoogdieren die in principe zouden kunnen voorkomen en die beide in de FF-wet worden genoemd. De af te breken stallen, werden door de onderzoeker bekeken op het voorkomen van diersoorten die genoemd worden FF-wet, of sporen daarvan. Er werd dus gekeken of er nesten aanwezig waren van vogels die in 2011 mogelijk in de stallen hebben gebroed, of er braakballen lagen en of er uitwerpselen te vinden waren van vogels en zoogdieren. Ook werd de vegetatie rond de stallen op het voorkomen van waardevolle soorten bekeken.

Resultaten

Het grasland waar de nieuwbouwwoning moet verrijzen

Het grasland waar de nieuwe woning zou moeten verrijzen (foto 1) bleek vegetatiekundig weinig bijzonder. Er werden geen bijzondere plantensoorten gevonden en in ieder geval geen soorten die worden genoemd in de FF-wet. Er werden algemene soorten gevonden als vogelmuur (foto 2), akkerdistel, grote weegbree (foto 3) en ridderzuring (foto 4). Het perceel bestaat uit zandgrond. Onder schrale omstandigheden kunnen hierop weldegelijk bijzondere soorten voorkomen. De huidige voedingstoestand van het perceel is ondanks het feit dat er de laatste jaren geen bemesting heeft plaatsgevonden nog te hoog voor het voorkomen van zeldzaamheden. Op het moment van het terreinbezoek was het perceel in gebruik als weiland. Er graasde een pony en enkele kalveren. Het perceel ligt in een besloten landschap. Daarmee is het niet geschikt als broedgebied voor weidevogels. Er werden geen sporen gevonden van zoogdieren als veldmuis en mol. Direct in noordelijke richting aansluitend aan de plek waar de woning moet verrijzen is de grond in gebruik als akkerland. Er werd mais geteeld (foto 5). Maisakkers herbergen eigenlijk per definitie geen plantensoorten die genoemd worden in de FF-wet. Ook hier geldt dat het bemestingsniveau op dit soort percelen te hoog

is voor het voorkomen van een waardevolle vegetatie. Ook zullen op deze akker geen weidevogels broeden vanwege het besloten landschap. De maisteelt zal op termijn gestaakt worden.

De af te breken stallen en schuur

Afbeelding 3. Stippenkaart aangetroffen nesten in de af te breken schuur en stallen. Bruin (1): holenduif, geel: huismus, rood (2): boerenzwaluw, blauw (3): huiszwaluw. De gele stippen geven de plekken weer waar huismussen huizen. Het gaat om plekken waar meerdere paren tezamen broeden.

In de af te breken stallen en schuur in bleek een aantal vogels te broeden (afb. 3). In de af te breken schuur was een flink aantal nesten van huismussen aanwezig. Ook huisde hier een paartje holenduiven. In één varkensstal zaten twee nesten van boerenzwaluwen (foto 6), waarvan er nog één actief door de oudervogels werd bezocht. Aan de buitenkant van een andere schuur bleken drie nesten van huiszwaluwen aanwezig te zijn (foto 7). Het feit dat er dus vogels huizen in of aan de af te breken stallen en schuur, vraagt om een tweetal maatregelen: ten eerste moet de afbraak geschieden buiten het broedseizoen (oktober tot maart) en ten tweede dient gepoogd te worden om de teloorgang van de broedplaatsen van onder de FF-wet vallende soorten te compenseren (mitigerende maatregelen). Aanwijzingen dat er in de schuur en stallen vlemuizen huizen werden niet verkregen.

De vegetatie rond de af te breken stallen bleek weinig waardevol. Er is sprake van verruiging, waarbij brandnetel plaatselijk dominant bleek (foto 8)

Compenserende maatregelen ten behoeve van de holenduif, boeren- en huiszwaluw en huismus

Het is niet al te ingewikkeld om voor soorten als holenduif en huismus mitigerende maatregelen te verzinnen. Deze zouden moeten plaatsvinden in de te realiseren opslag/berging aan de noordoostzijde van de bestaande woning (afb. 1). Beide soorten willen nogal eens gebruik maken van nestkasten. Voor de holenduif geldt dat dit een vrij forse kast moet zijn. Schrijver dezes denkt hierbij aan een kast

die in de eerste plaats ontworpen is voor steenuilen (zie appendix). In het onderdeel Big broeder van het Vara televisieprogramma Vroege Vogels was de afgelopen seizoenen te zien wat voor een aantrekkingskracht een dergelijke kast uitoefent: op zowel de steenuil als de holenduif. Voor huismussen zijn diverse typen nestkasten ontworpen. Omdat de huismus in sociale verbanden pleegt te broeden kan de plaatsing van één of meerdere mussenflats (zie appendix) soelaas bieden voor de teloorgang van de broedplaats in de af te breken schuur. Een aantal jaren geleden broedden huiszwaluwen mannetje aan mannetje onder de dakrand van het woonhuis (med. T. Duteweerd). Er was zelfs een plank aangebracht om de mest op te vangen. Deze plank was tijdens het locatiebezoek nog steeds aanwezig (foto 9). Na een renovatie van het dak zijn de huiszwaluwen daar verdwenen, waarschijnlijk omdat er veranderingen zijn aangebracht aan de structuur van het gebint. Een kleine aanpassing (tussenschotjes, wit geverfd) aan de constructie zou deze weer geschikt kunnen maken als broedplaats voor huiszwaluwen. Terugkeer van huiszwaluwen aan het woonhuis zou ook bevorderd kunnen worden door het aanbrengen van kunstnesten (zie appendix).

Voor boerenzwaluwen geldt dat er bij de afbraak van de stallen er weliswaar twee broedplekken verloren gaan, maar er blijft waarschijnlijk broedgelegenheid te over, omdat de te realiseren berging waarschijnlijk gaat bestaan uit een verbouw van een reeds aanwezige opstal (foto 10). Hier zijn zoveel draagbalken aanwezig dat het in feite wonderlijk is dat er nog geen boerenzwaluwen broeden. In ieder geval is het zo, dat bij de afbraak van de stallen er tal van alternatieve broedplaatsen voor boerenzwaluwen overblijven. Voorwaarde is wel dat de nieuwe opslag/berging in de toekomst toegankelijk blijft voor boerenzwaluwen, dus dat de berging een open karakter houdt, qua constructie dan wel middels openstaande deuren of ramen. Wordt er een geheel nieuwe berging gerealiseerd, dan dienen aan de steunbalken wat horizontale plankjes aangebracht te worden die als ondergrond voor boerenzwaluwnesten kunnen dienen. De her(ver)bouw dient buiten de broedtijd te geschieden. Bij voorkeur in de periode oktober tot en met maart. In die periode zijn de boerenzwaluwen op trek.

Ecologische winst

5

Op het ogenblik vind er nog ongediertebestrijding plaats op de voormalige varkenshouderij (med. T. Duteweerd). Staking ongediertebestrijding kan leiden tot een toename van de biodiversiteit, omdat er meer ruimte komt voor het voorkomen van bepaalde zoogdiersoorten. Plaatsing van een steenuilenkast, die in de eerste plaats bedoeld is als compensatie voor het verloren gaan van een broedgelegenheid van de holenduif, zou op termijn kunnen resulteren in de vestiging van de steenuil, wat men zou kunnen aanmerken als een aanzienlijke ecologische winst.

Bij de realisatie van de nieuwe woning zal zonder twijfel een tuin worden aangelegd. Als deze tuin enigszins vogelvriendelijk wordt ingericht, kunnen zich allerlei soorten vogels vestigen. Daarmee zou dus ook enige ecologische winst kunnen worden geboekt.

In de nieuwe situatie zal er een afscheiding gemaakt worden tussen de beide woningen (afb. 4). Er zou een aanzienlijke ecologische winst geboekt kunnen worden als deze afscheiding gestalte krijgt in de vorm van een te snoeien meidoornhaag. Meidoornhagen bieden een aantrekkelijk broedbiotoop voor diverse vogelsoorten. Men kan hierbij denken aan grasmus, braamsluiper, putter en kneu. Ook geelgorzen voelen zich aangetrokken tot meidoornhagen. Met name een soort als de kneu kan in hoge dichtheden in meidoornhagen broeden (pers. obs.)

Natura 2000

De te ontmantelen varkenshouderij ligt op een afstand van 900 meter van het Natura 2000 gebied 41 het Boetelerveld. Ontmanteling van de varkenshouderij is gunstig voor dit gebied omdat de emissie van meststoffen is komen te vervallen. Derhalve zijn er in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn ook geen bezwaren op te werpen tegen de sloop- en bouwplannen

Nieuwe situatie

Bestaande situatie

Afbeelding 4. De bestaande en de te realiseren situatie. Let op het voorstel voor een haag op de erfscheiding.

Conclusie

Afbraak van een stallencomplex en een schuur aan de Heesweg 63 te Raalte kan een negatieve invloed hebben op het voorkomen van drie vogelsoorten: holenduif, boerenzwaluw, huiszwaluw en huismus. Er dienen daarom mitigerende maatregelen te worden getroffen. In de (gedeeltelijk nieuw) te realiseren opslag/ berging kan alternatieve broedgelegenheid worden geschapen voor holenduif, boerenzwaluw en huismus. Voor huiszwaluwen dient gepoogd te worden de voormalige broedplaats aan het bestaande woonhuis weer geschikt te maken als broedplaats. Worden deze maatregelen getroffen en wordt de geplande sloop van de schuur en stallen buiten het broedseizoen uitgevoerd dan zijn er volgens ondergetekende in het kader van de Flora- en Faunawet geen bezwaren op te werpen tegen de sloopplannen, temeer omdat er ook enige ecologische winst geboekt kan worden. Ook tegen de nieuwbouw van een woning op een weiland naast de bestaande woning valt vanuit de Flora- en Faunawet geen bezwaar te maken. Er komen namelijk op dit weiland geen organismen voor die worden genoemd in die wet. Ook in het kader van de Natura 2000 regelgeving zijn geen bezwaren op te brengen tegen de sloop- en bouwplannen.

Drs. R. Veldkamp

bureau voor ecologisch onderzoek en advies
handelsregister Zwolle nr. 05051182
Postbank nr. 2598108

Foto 1. De plaats waar een nieuw te bouwen woning moet verrijzen.

Foto 2. Vogelmuur

Foto 3. Grote weegbree en akkerdistel.

Foto 4. Ridderzuring.

Foto 5. Maisakker direct aansluitend op de bouwplaats van de nieuw te realiseren woning.

Foto 6. Nest boerenzwaluw.

Foto 7. Nesten huiswaluw.

Foto 8. Brandnetelruigte.

Foto 9. Uitwerpselenopvang van voormalige broedplaats huiszwaluwen aan het bestaande woonhuis.

Foto 10. Opstal die vermoedelijk later (gedeeltelijk) als nieuwe schuur/berging gaat dienen: broedgelegenheid voor boerenzwaluwen te over.

Appendix

Een bouwtekening voor een steenuilenkast is te vinden op de volgende link:

http://www.steenuil.nl/catalogus/pdf/Steenuil_p74-78.pdf

Een bouwtekening voor een mussenflat is te vinden op de volgende link:

<http://www.haagsevogels.nl/cms/index.php?page=mussenflat-bouwen>

Informatie over kunstnesten voor huiszwaluwen is te vinden op de volgende link:

http://www.vivara.nl/product/id=78/kunstnest_huiszwaluw_enkel_of_dubbel.html